

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobkyne : **R. B.**, bývajúca v Ž., zastúpená J., so sídlom D., proti žalovaným : **1/ D. B.**, bývajúci v Ž., **2/ M. L.**, bývajúci v Ž., zastúpený Mgr. A. S., advokátkou v D., **o určenie neplatnosti právneho úkonu**, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 17 C 40/2009, o dovolaní žalovaného **2/** proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 28. júna 2013 sp. zn. 8 Co 83/2013, o odvolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 30. septembra 2013 sp. zn. 8 Co 83/2013

t a k t o :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Odvolacie konanie **z a s t a v u j e .**

Žalovaný **2/** je povinný zaplatiť žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania v sume 664,60 €, do troch dní na účet spoločnosti J., so sídlom v D..

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Žilina rozsudkom (v poradí druhým) z 10. októbra 2012 č. k. 17 C 40/2009-483 určil, že zmluva o pôžičke č. 5/2007 uzatvorená medzi žalovaným v 1. rade ako dlžníkom a žalovaným v 2. rade ako veriteľom zo dňa 8.5.2007, ktorej predmetom bolo poskytnutie finančných prostriedkov v sume 1 850 000 Sk v hotovosti je neplatná. Uložil žalovaným **1/**, **2/** spoločne a nerozdielne nahradiť žalobkyni trovy konania v sume 1 699,31 € (hotové výdavky 117,46 €, trovy právneho zastúpenia 1 581,85 €) a tieto zaplatiť k rukám právneho zástupcu žalobkyne J., so sídlom M., do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

V odôvodnení prvostupňový súd uviedol, že vychádzal z posudzovaného písomného právneho úkonu „zmluva o pôžičke X. zo dňa 8.5.2007“ uzavretého medzi žalovanými 1/, 2/ a pre rozhodnutie nebolo rozhodujúce, či pri posudzovanom právnom úkone žalovaným 1/ ide o bežnú alebo ostatnú vec (§ 145 ods. 1) ale o posúdenie, či týmto právnym úkonom pôžička medzi veriteľom (žalovaným 2/) a dlžníkom (žalovaným 1/) vznikla a či jeho právnym dôsledkom ide o záväzok žalovaného 1/ za právneho stavu, keď sa veriteľ domáha v exekučnom konaní uspokojenia svojej pohľadávky (zo zmluvy o pôžičke) z majetku tvoriaceho masu bezpodielového spoluvlastníctva manželov, t. j. žalobkyne a žalovaného 1/. Preto z tohto pohľadu skúmal, či ide o platný právny úkon.

V prejednávanej veci zmluva o pôžičke medzi žalovaným 1/ a žalovaným 2/ síce bola uzavretá písomne dňa 8.5.2007 na sumu 1 850 000 Sk, ktorú sumu veriteľ mal poskytnúť jednorazovo v hotovosti, a to najneskôr do 31.5.2007 a dlžník sa zaviazal poskytnutú pôžičku splatiť v celosti, a to najneskôr do 31.5.2008. Zároveň medzi účastníkmi bolo dohodnuté v čl. 5 cit. zmluvy zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka z porušenia tejto zmluvy ručenie majetkom tvoriacim masu BSM – nehnuteľnosťou zapísanou na LV č. X. v katastrálnom území Ž. i napriek tomu, že súhlas žalobkyne s dispozíciou spoločným majetkom v ich bezpodielovom vlastníctve žalovaný 1/ nemal. Za týchto okolností je dojednanie zmluvy o pôžičke s ručením majetkom tvoriacim masu ich BSM bez súhlasu manželky (žalobkyne) sa javí v tomto kontexte ako odporujúce dobrým mravom a je nepochybné, že predpokladaným cieľom konania žalovaného 1/ bolo vytvorenie možnosti exekučného uspokojenia predmetnej pohľadávky z vecí patriacich do BSM, čo v danom prípade i nastalo. Tiež konanie oboch účastníkov zmluvy v krátkom časovom horizonte – mesiac po jej uzavretí uzavrieť následne dohodu o uznaní záväzku (5.6.2007), kedy ešte nenastala ani splatnosť dlhu možno hodnotiť ako odporujúce dobrým mravom, keď obvykle k uznaniu dlhu dochádza spravidla až v dobe, keď nastala jeho splatnosť; pričom uznaním záväzku účastníci zmluvy potvrdili pohľadávku na základe hotovostných pôžičiek z uplynulých období v sume 1 850 000 Sk, ktoré však už bližšie ani v priebehu tohto konania nevedeli identifikovať. V kontexte na uzavretie zmluvy o hypotekárnom úvere dňa 31.5.2007 (žalobkyňou predložená v ďalšom konaní) za účelom nákupu bytu v Košiciach a čerpanie tohto úveru (1 190 000 Sk) na ťarchu účtu predávajúceho A. (v tejto spoločnosti v t. č. žalovaný 2/ bol konateľnom) a bolo nesporné, že došlo k odstúpeniu od kúpnej zmluvy a kúpna cena bola vrátená žalovanému 1/ a za týchto okolností sa javí súdu viac hodnoverné tvrdenie žalobkyne o použití týchto prostriedkov na splatenie predchádzajúcich úverov, ktoré platby v dňoch 4.7.2007 a 13.6.2007

preukázateľne boli realizované žalovaným 1/. Vymyká sa z rámca obvyklého hospodárenia manželov, aby žalovaný 1/ uzatváral na nezanedbateľnú sumu pôžičku bez súhlasu žalobkyne, pričom v konaní neoznačil žiaden relevantný dôkaz o ich konkrétnom prevzatí a použití a to vzhľadom na svoju platobnú (ne)schopnosť pri porušení svojho záväzku disponovať tak s nehnuteľnosťou, ktorá bola spoločným majetkom bez súhlasu druhého manžela. Argumentácia žalovaného 2/, že suma 1 190 000 Sk predstavovala vrátenie dlhov z rokov 2001, 2002 a je dlh zo zmluvy o pôžičke z 8.5.2007, zostala v rovine ničím nepreukázaných tvrdení. Zmluva ako dvojstranný právny úkon, ktorá vzniká konsenzom, t. j. úplným a bezpodmienečným prijatím návrhu na uzavretie zmluvy, v danom prípade postráda akýkoľvek dôkaz o skutočnom odovzdaní „prenechaní“ predmetu pôžičky žalovanému 1/ ako i skutočnosť, že tieto peniaze veriteľ (žalovaný 2/) na základe tejto zmluvy skutočne požičal „prenechal“ dlžníkovi. Majúc na zreteli i tú skutočnosť, že k odovzdaniu peňažnej čiastky môže dôjsť i bezhotovostným prevodom na účet dlžníka, avšak hoci v konaní bolo preukázané, že sumu 700 000 Sk dňa 13.6.2007 žalovaný 2/ previedol na účet žalovaného 1/ vedený v T., podľa názoru súdu táto suma nepredstavuje pôžičku na základe uvedeného právneho dôvodu (posudzovaného právneho úkonu zo dňa 8.5.2007), keď samotný žalovaný 1/ vo svojom vyjadrení právny dôvod tohto plnenia vymedzil ako „dlh z iného obchodného vzťahu“ a žalovaný 2/ uviedol, že išlo o „pôžičku na krátkodobý obchod“. Pri zmluve o pôžičke ide o reálnu zmluvu, pri ktorej vyžaduje zákon na jej vznik odovzdanie predmetu pôžičky veriteľom dlžníkovi, k čomu v danom prípade medzi zmluvnými stranami nedošlo. Právny dôvod vzniku dlhu musí spočívať na platnom úkone a preto i k uznaniu dlhu je potrebná existencia platného záväzkového vzťahu. Je toho názoru, že ak veriteľ (žalovaný 2/) sa domáha voči dlžníkovi vrátenia požičanej sumy peňazí (1 850 000 Sk) v intenciách § 651 OZ má splniť dôkaznú povinnosť nielen o tom, že uzavrel s dlžníkom v určitej dobe (8.5.2007) zmluvu o pôžičke peňazí a že peniaze mali byť vrátené v dohodnutej dobe, ale i o tom, že tieto peniaze skutočne požičal dlžníkovi. Žalovaný 2/ ako veriteľ v priebehu celého konania súdu hodnoverným spôsobom nijako nepreukázal ním tvrdenú skutočnosť (odovzdanie predmetu pôžičky) a jeho vyjadrenia navyše boli rozporné (najprv tvrdil, že celá suma pôžičky bola vyplatená dňa 8.5.2007 v hotovosti keďže mal bežne doma peniaze v hotovosti a následne, že časť pôžičky bola poskytnutá prevodom na účet a zvyšok postupne podľa požiadaviek žalovaného 1/ na uhrádzanie jednotlivých dlhov). Tiež tvrdenia žalovaného 1/ ako dlžníka o prevzatí sumy neboli jednoznačné a vzbudzovali pochybnosti s prihliadnutím na časový horizont uzavretého úkonu dňa 8.5.2007 (bez súhlasu manželky),

2 Co 2/2014

ktorého právnym dôsledkom je exekučné konanie spoločného majetku (§ 145 ods. 1) a dňa 31.5.2007 uzavretá úverová zmluva na sumu 1 190 000 Sk na vyplatenie starých dlhov žalovanému 2/. Podľa názoru súdu ak by mal záväzok žalovanému 1/ vzniknúť na základe tohto právneho úkonu dňa 8.5.2007, malo k odovzdaniu peňazí žalovanému 1/ dôjsť najneskôr do 31.5.2007 a ak sa strany dohodli, že predmet pôžičky bude odovzdaný neskôr, má taká zmluva charakter zmluvy o budúcej zmluve, pretože pri zmluve o pôžičke ide o reálnu zmluvu. Preto pokiaľ k odovzdaniu peňazí nedošlo medzi zmluvnými stranami, právny vzťah pôžičky nevznikol a ani tomu zodpovedajúce právo veriteľa požadovať vrátenie pôžičky z tohto právneho úkonu zo dňa 8.5.2007. Pokiaľ podľa tvrdení žalovaného 2/, že dlhodobo požíčoval finančné prostriedky manželom (žalobkyni a žalovanému 1/) bez toho, aby mal akýkoľvek písomný dôkaz o reálnom prevzatí peňazí (pôžičky) zostala jeho argumentácia len v rovine ničím nepreukázaných tvrdení a ako veriteľ nepostupoval v súlade so zásadou, že právo patrí bdelym (pozorným, obozretným, opatrným, starostlivým) teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu svojich práv a sú predvídavi aj čo do možnosti vzniku problémov s preukazovaním reálneho odovzdania pôžičky (reálne prenechanie peňazí v čase uzavretia pôžičky) a v danom prípade nejde o nepatrnú hodnotu dlhu. Dospel teda k záveru, že zmluva o pôžičke medzi žalovaným 1/ a žalovaným 2/ uzavretá dňa 8.5.2007 na sumu 1 850 000 Sk, ktorá nezodpovedá formálnym a materiálnym požiadavkám vyžadovaným zákonom (nielen dohoda strán ale aj odovzdanie predmetu pôžičky dlžníkovi) je neplatná.

Krajský súd v Žiline na odvolanie žalobkyne a žalovaných 1/, 2/ rozsudkom z 28. júna 2013 č. k. 8 Co 83/2013-551 potvrdil rozsudok okresného súdu vo veci samej. Zrušil rozsudok okresného súdu vo výroku o trovách konania a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Vyslovil, že o trovách odvolacieho konania bude rozhodnuté osobitným rozhodnutím.

Odvolací súd v odôvodnení uviedol, že prvostupňový súd v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti potrebné pre posúdenie veci, vykonal dokazovanie, ktoré vyhodnotil v súlade s ustanovením § 132 O.s.p. a dospel k skutkovým a právnym záverom, s ktorými sa v plnom rozsahu stotožňuje a preto s poukazom na ustanovenie § 219 ods. 2 O.s.p. sa obmedzuje len na skonštatovanie správnosti jeho dôvodov. So všetkými skutočnosťami uvádzanými odvolateľom sa náležitým a presvedčivým spôsobom vypořiadal už prvostupňový súd, ktorého rozhodnutie spĺňa všetky požiadavky kladené na zákonné rozhodnutie podľa § 157 ods. 2 O.s.p.

Na doplnenie odvolací súd uviedol, že s námietkou nedostatku aktívnej vecnej legitímácie na strane žalobkyne sa prvostupňový súd dostatočne vypořiadal a má za to, že v danom prípade žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu je žalobou určovacou v zmysle ustanovenia § 80 písm.c/ O.s.p., pričom jednoznačne z vykonaného dokazovania bolo preukázané, že žalobkyňa má na požadovanom určení naliehavý právny záujem. Právny záujem na požadovanom určení žalobkyňa preukázala, nakoľko na nehnuteľnosť zapísanú na LV č. X., ktorá je v BSM žalobkyne a žalovaného 1/ bolo v exekučnom konaní sp. zn. E. exekútorom JUDr. B. J. zriadené exekučné záložné právo a je voči žalobkyni vedená exekúcia. Pozícia žalobkyne a jej právne postavenie sa stalo neisté a určovacia žaloba má v tejto situácii svoje opodstatnenie, kedy rozhodnutím, ktorým súd takejto žalobe vyhovie, sa vytvorí pevný právny základ pre účastníkov právneho vzťahu in eventum pre inú osobu, ak by takýto procesný výsledok mal priaznivý dopad na jej právne postavenie. Ohľadne námietky žalovaného 2/, či sa jedná o absolútne neplatnú alebo relatívne neplatnú zmluvu poukázal na odôvodnenie rozhodnutia prvostupňového súdu, z ktorého jednoznačne vyplynulo, že predmetná zmluva odporuje dobrým mravom. Z uvedeného je zrejmé, že zmluva o pôžičke je absolútne neplatný právny úkon.

Dospel k záveru, že skutkové a právne závery okresného súdu nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a že odôvodnenie odvolaním napadnutého rozsudku ako celok spĺňa parametre zákonného ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p. Má za to, že dôkazy, ktoré boli prvostupňovým súdom vykonané poskytli dostatočný podklad pre rozhodnutie okresného súdu.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný 2/, ktorého prípustnosť odôvodňoval ustanovením § 237 písm.f/ O.s.p. Namietal, že rozhodnutia súdov nižších stupňov sú nepreskúmateľné pre ich zmätočnosť, rozporupnosť, logickú nekonzistentnosť. Súdov oboch stupňov sa v odôvodnení svojich rozhodnutí mali predovšetkým vysporiadať s otázkou, aká bola skutočná výška dlhov žalovaného 1/ a žalobkyne ako dlžníkov voči žalovanému 2/ ako veriteľovi v mesiaci august 2007, aký dlh bol splatený plnením v rozsahu 1 190 000 Sk (ktorú sumu po odstúpení od kúpnej zmluvy vrátila spoločnosť A., s.r.o., žalobkyni a žalovanému 1/, a ktorá následne bola na splatenie dlhov z obdobia rokov 2001, 2002 poskytnutá žalovanému 2/ a aký dlh žalovanému 1/ a žalobkyni v auguste 2007 voči žalovanému 2/ ešte ostal (dlh zo zmluvy o pôžičke vo výške 1 850 000 Sk). Rozhodnutia súdov oboch stupňov obsahujú odôvodnenie takého

zanedbateľného rozsahu, obsahu i kvality, že nie je možné tak zo strany žalovaného 2/ ani zo strany akejkoľvek tretej osoby sa s nimi uspokojiť. Z odôvodnenia rozsudku vôbec nevyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami plynúcimi z vykonaného dokazovania a úvahami súdov pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi súdov na strane druhej. Odôvodnenie rozsudkov v nijakom prípade nepôsobí presvedčivo a takto vypravené odôvodnenia nenapĺňajúce ani základné atribúty kladené na zdôvodnenie rozhodnutia nemôžu požívať právnu ochranu. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil a žalobu zamietol, alternatívne aby zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu, prípadne aj zrušil rozsudok okresného súdu a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Žalobkyňa vo svojom vyjadrení navrhla dovolanie žalovaného 2/ zamietnuť a priznať jej náhradu trov dovolacieho konania za jeden úkon, k tomu režijný paušál a DPH vo výške 664,60 €.

Krajský súd v Žiline uznesením z 30. septembra 2013 č. k. 8 Co 83/2013-558 uložil žalovaným 1/, 2/ spoločne a nerozdielne nahradiť žalobkyni trovy odvolacieho konania v sume 81,24 € k rukám J., so sídlom D., do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala odvolanie žalobkyňa a navrhla, aby dovolací súd zmenil výrokovú časť uznesenia a priznal jej trovy právneho zastúpenia v uplatnenej výške 664,60 €, nakoľko sa jednalo o určovaciu žalobu s oceneným predmetom plnenia, ktorá odôvodňuje priznanie odmeny za právne zastupovanie podľa hodnoty predmetu sporu, nie z neurčitej hodnoty sporu.

Ohľadne posúdenia úkonu ako dovolanie na dotaz dovolacieho súdu žalobkyňa uviedla, že pokiaľ Krajský súd v Žiline rozhodol o trovách odvolacieho konania, predmetné rozhodnutie je možné považovať v danej časti (trovy konania) za rozhodnutie prvého stupňa a preto ho žalobkyňa napadla odvolaním. Predmetný úkon nemožno posudzovať ako dovolanie, nakoľko dovolanie voči trovám je vylúčené. Zároveň § 202 ods. 1 O.s.p. nevyklučuje podanie odvolania voči rozhodnutiu odvolacieho súdu o trovách odvolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno napadnúť (len) právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, avšak nie v každom prípade, ale iba ak ho právna úprava pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky je v dovolacom konaní oprávnený rozhodnutia odvolacieho súdu preskúmať len v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý, pričom je viazaný uplatneným dovolacím dôvodom vrátane toho, ako ho dovolateľ obsahovo vymedzil (§ 242 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolacích návrhov v prípadoch uvedených v ustanovení § 242 ods. 2 písm.a/ až d/ O.s.p. Ak nejde o vady uvedené v § 237 O.s.p., neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, iba že by tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Pre účely predmetného dovolacieho konania je vhodné zdôrazniť, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a nemožno sa ním úspešne domáhať revízie skutkových zistení súdov nižších stupňov, ani výsledkov nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd tu nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať rozhodnutie z akýchkoľvek hľadísk. Posúdiť správnosť a úplnosť skutkových zistení, a to ani v súvislosti s právnym posúdením veci nemôže dovolací súd už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy. Dovolacie konanie má (a to je potrebné osobitne zdôrazniť) prieskumnú povahu; aj so zreteľom na ňu dovolací súd – na rozdiel od súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu – nemá možnosť vykonávať dokazovanie (viď § 243a ods. 2 veta druhá O.s.p.).

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. dovolanie je prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

V danom prípade dovolaním žalovaného 2/ nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ale taký potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné, a nejde ani o potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa

§ 153 ods. 3 a 4 O.s.p. Dovolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nerozhodoval, preto ani nevyslovil právny názor, ktorým by boli súdy viazané. Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie žalovaného 2/ nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. (procesne) prípustné.

Dovolanie žalovaného 2/ by mohlo byť procesne prípustné, len ak by v konaní, v ktorom bol vydaný napadnutý rozsudok, bolo postihnuté niektorou zo závažných procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. Povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené niektorou z nich vyplýva pre dovolací súd z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd sa preto neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale zaoberal sa tiež otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. (tzv. vady zmätočnosti). Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku aj uzneseniu) odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Treba uviesť, že z hľadiska § 237 O.s.p. sú právne významné len tie procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky procesných väd taxatívne vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia. Iné vady (§ 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p.) a prípadne nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.) i keby k nim v konaní došlo a prípadne aj mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Z hľadiska posúdenia existencie niektorých procesných väd v zmysle § 237 O.s.p. ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je pritom významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takejto vade, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných väd.

Dovolateľ existenciu procesných väd konania v zmysle § 237 písm.a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdil a procesné vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

S prihliadnutím na obsah dovolania a na vytýkané nesprávnosti sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či postupom súdov nebola dovolateľovi odňatá možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm.f/ O.s.p.) sa rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných práv účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva.

Dovolateľ v dovolaní namietal, že konanie je postihnuté práve takouto vadou založenou na nedostatočnom odôvodnení (resp. nepreskúmateľnosti) rozhodnutia odvolacieho súdu (§ 157 ods. 2 O.s.p.) ako aj prvostupňového súdu, čo súčasne zakladá porušenie jeho práva na súdnu ochranu (čl. 46 ústavy) a právo na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 Dohovoru) v tom, že rozhodnutie odvolacieho ako aj prvostupňového súdu je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, neurčitosť, nezrozumiteľnosť a nevyporiadanie sa so všetkými jeho odvolacími námietkami a námietkami uvádzanými v konaní a preto v konaní v konečnom dôsledku vec nesprávne právne posúdil.

Pokiaľ žalovaný 2/ namieta nedostatky týkajúce sa odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, treba uviesť, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva ako aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky totiž vyplýva, že tak základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru v sebe zahŕňajú právo na rovnosť zbraní, kontradiktórnosť konania a odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006); právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu.

Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov; ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre opakovane zdôraznil, že nezávislosť rozhodovania

2 Co 2/2014

všeobecných súdov sa má uskutočňovať v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu, ako vyplýva i z čl. 46 a nasl. ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Jedným z týchto princíпов predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru) a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu, presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (§ 132 a § 157 ods. 1 O.s.p. m. m. I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia (§ 157 ods. 2 O.s.p.) musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd pritom musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 O.s.p.; obdobne napr. IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Z práva na spravodlivé súdne konanie v tejto súvislosti vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, séria A, č. 254-B, str. 49, § 30). Štruktúra práva na odôvodnenie je rámcovo upravená v § 157 ods. 2 O.s.p. Táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 ods. 2 O.s.p.). Vo svojej ustálenej judikatúre ústavný súd zdôraznil, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (IV. ÚS 489/2011). Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového súdu, ako aj odvolacieho súdu a prípadne aj dovolacieho súdu), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/2009).

Za arbitrárny, resp. nedostatočne zdôvodnený treba považovať rozsudok všeobecného súdu aj v situácii, keď všeobecný súd svoj právny záver nezdôvodní zo všetkých zákonných

hľadísk, ktoré v danej veci prichádzajú do úvahy (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 154/2005 z 28. februára 2006).

Dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok súdu prvého stupňa (v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom odvolacieho súdu v zmysle § 219 ods. 2 O.s.p.) spĺňa vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.) a preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľný, neodôvodnený, či zjavne arbitrárny (svojvoľný). Odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia, čo platí tak pre rozsudok súdu prvého stupňa (§ 157 ods. 2 O.s.p.) ako aj pre rozsudok odvolacieho súdu (§ 219 ods. 2 O.s.p.). Súslednosti jednotlivých častí odôvodnení aj obsahové (materiálne) náplne, zakladajú v súhrne zrozumiteľnosť, i všeobecnú interpretačnú presvedčivosť; tým však nie je zodpovedaná (ani inak dotknutá) otázka správnosti právneho posúdenia veci konajúcimi súdmi.

Súdy oboch stupňov jasne a dostatočne vysvetlili právne dôvody, pre ktoré žalobe vyhovelí. Zhodli sa na tom, že právny dôvod vzniku dlhu musí spočívať na platnom úkone a preto i k uznaniu dlhu je potrebná existencia platného záväzkového vzťahu. Ak veriteľ (žalovaný 2/) sa domáha voči dlžníkovi vrátenia požičanej sumy peňazí (1 850 000 Sk) v intenciách § 657 OZ, musí splniť dôkaznú povinnosť nielen o tom, že uzavrel s dlžníkom v určitej dobe (8.5.2007) zmluvu o pôžičke peňazí a že peniaze mali byť vrátené v dohodnutej dobe ale i o tom, že tieto peniaze skutočne požičal dlžníkovi. Žalovaný 2/ ako veriteľ v priebehu celého konania súdu hodnoverným spôsobom nijako nepreukázal ním tvrdenú skutočnosť (odovzdanie predmetu pôžičky) a jeho vyjadrenia navyše boli rozporné (najprv tvrdil, že celá suma pôžičky bola vyplatená dňa 8.5.2007 v hotovosti, keďže mal bežne doma peniaze v hotovosti a následne, že časť pôžičky bola poskytnutá prevodom na účet a zvyšok mu dával postupne podľa požiadaviek žalovaného 1/ na uhrádzanie jednotlivých dlhov). Taktiež tvrdenia žalovaného 1/ ako dlžníka o prevzatí sumy neboli jednoznačné a vzbudzovali pochybnosti s prihliadnutím na časový horizont uzavretého úkonu dňa 8.5.2007 (bez súhlasu manželky), ktorého právnym dôsledkom je exekučné konanie spoločného majetku (§ 145 ods. 1) a dňa 31.5.2007 uzavretá úverová zmluva na sumu 1 190 000 Sk na vyplatenie starých dlhov žalovanému 2/. Ak by mal záväzok žalovaného 1/ vzniknúť na základe tohto právneho úkonu dňa 8.5.2007 malo k odovzdaniu peňazí žalovanému 1/ dôjsť najneskôr do 31.5.2007 a ak sa strany dohodli, že predmet pôžičky bude odovzdaný neskôr, má taká zmluva charakter zmluvy o budúcej zmluve, pretože pri zmluve o pôžičke ide o reálnu zmluvu. Na to, aby

vznikol právny vzťah pôžičky na základe posudzovanej zmluvy mohlo dôjsť až odovzdaním peňazí žalovanému 1/, t. j. dlžníkovi, pričom táto skutočnosť v konaní hodnoverným spôsobom preukázaná nebola, preto pokiaľ k odovzdaniu peňazí nedošlo, medzi zmluvnými stranami právny vzťah pôžičky nevznikol a ani tomu zodpovedajúce právo veriteľa požadovať vrátenie pôžičky z tohto právneho úkonu zo dňa 8.5.2007. Pokiaľ žalovaný 2/ v odvolacom konaní zotrval na svojej argumentácii, odvolací súd sa stotožnil s právnym záverom súdu prvého stupňa o dôvodnosti žaloby z uvádzaných dôvodov, ponúkol dostatočné vysvetlenie toho, prečo z právneho hľadiska nebolo možné akceptovať argumentáciu odvolateľa (žalovaného 2/).

Obsah dovolacích námietok smeroval tiež k spochybneniu správnosti právneho posúdenia veci konajúcimi súdmi (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Súd ale právnym posúdením veci neodníma účastníkovi konania možnosť uplatnenia jeho procesných práv v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. (viď uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 112/2001 zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 43/2003 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 50/2002 uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 1/2003). Právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov je relevantným dôvodom, ktorým možno odôvodniť procesne prípustné dovolanie (viď § 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.). Nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov však nie je procesnou vadou konania v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. lebo (ani prípadne) nesprávne právne posúdenie veci súdom účastníkovi konania neznemožní realizáciu žiadneho jeho procesného oprávnenia (viď napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011 a 7 Cdo 26/2010).

Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že žalovaný 2/ neopodstatnene namieta, že v konaní mu postupom súdu bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm.f/ O.s.p.).

Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalovaného 2/ nevyplýva z § 238 ods. 1 až 3 O.s.p., ani z § 237 O.s.p. Dovolanie preto odmietol (týka sa časti potvrdzujúceho výroku odvolacieho súdu) podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm.c/ O.s.p. bez toho, aby skúmal opodstatnenosť dovolateľom uplatnených dovolacích dôvodov v zmysle § 241 ods. 2 písm.b/ a c/ O.s.p. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

Žalovaný 2/ nebol v dovolacom konaní úspešný. Právo na náhradu trov konania vzniklo žalobkyni a neboli zistené žiadne dôvody osobitného zreteľa, ktoré by odôvodňovali nepriznanie náhrady trov dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p. a § 150 O.s.p.). Žalobkyňa podala návrh na rozhodnutie o priznaní náhrady trov dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.) a tieto aj vyčíslila. Dovolací súd jej priznal náhradu spočívajúcu v odmene advokáta (ktorý ju zastupoval aj pred súdmi nižších stupňov) za jeden úkon právnej služby poskytnutej vypracovaním vyjadrenia k dovolaniu z 29. novembra 2013 [§ 14 ods. 1 písm.b/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“)]. Základnú sadzbu tarifnej odmeny za tento úkon právnej služby určil podľa § 9 ods. 1, § 10 ods. 2 a § 10 ods. 1 vychádzajúc zo základu 61 408,74 €, kde jeden úkon právnej služby činí 546,05 €, k tomu náhrada za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné (§ 16 ods. 1 vyhlášky) vo výške 7,81 € a 20 % DPH (t. j. 110,77 €), čo predstavuje spolu 664,63 €, žalobkyňa však žiadala iba 664,60 €.

V súvislosti s odvolaním, ktoré žalobkyňa podala proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 30. septembra 2013 č. k. 8 Co 83/2013-558, ktorým odvolací súd uložil žalovaným spoločne a nerozdielne nahradiť žalobkyni trovy odvolacieho konania, Najvyšší súd Slovenskej republiky skúmal predovšetkým podmienky, za ktorých môže konať (§ 103 O.s.p.) a dospel k záveru, že v predmetnej veci ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť.

I keď Občiansky súdny poriadok výslovne nevypočítava procesné podmienky konania, možno z neho vyvodiť, že procesné podmienky sú také vlastnosti súdu a účastníkov konania, ktoré musia byť splnené na to, aby sa dosiahol cieľ občianskeho súdneho konania vyplývajúci zo základných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (v prvej hlave prvej časti). Na strane súdu k podmienkam konania patria tie, ktoré vymedzujú jeho práva a povinnosti

ako orgánu štátu konať a vydať rozhodnutie. Takouto podmienkou je nepochybne aj funkčná príslušnosť, z úpravy ktorej vyplýva, ktorý súd je príslušný konať a rozhodovať o veci v inštančnom postupe. Chýbajúca funkčná príslušnosť na prejednanie určitej veci predstavuje neodstrániteľný nedostatok podmienky konania.

V prejednávanej veci odvolanie žalobkyne smeruje proti uzneseniu, ktorým krajský súd v odvolacom konaní rozhodol o trovách odvolacieho konania.

Podľa § 201 O.s.p. účastník môže napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním, pokiaľ to zákon nevyklučuje. Ak z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkom a vedľajším účastníkom, môže podať odvolanie aj vedľajší účastník.

Podľa § 10 ods. 1 O.s.p. krajské súde rozhodujú o odvolaniach proti rozhodnutiam okresných súdov.

Podľa § 10 ods. 2 O.s.p. o odvolaniach proti rozhodnutiam krajských súdov ako súdov prvého stupňa rozhoduje Najvyšší súd Slovenskej republiky.

Citované zákonné ustanovenia upravujú funkčnú príslušnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky tak, že tento súd je príslušný rozhodovať o odvolaniach vtedy, ak odvolanie smeruje proti rozhodnutiu krajského súdu ako súdu prvého stupňa. Spôsobilým predmetom odvolacieho konania sú teda len rozhodnutia súdu prvého stupňa.

Rozhodnutie krajského súdu o trovách odvolacieho konania vydané v priebehu odvolacieho konania, nie je rozhodnutím krajského súdu ako súdu prvého stupňa, ale jedná sa o rozhodnutie odvolacieho súdu, proti ktorému nie je odvolanie prípustné. Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 211 ods. 1 výslovne predpokladá rozhodovanie odvolacieho súdu napr. aj o návrhoch podľa § 138 ods. 1 vrátane tých, o ktorých nerozhodol súd prvého stupňa. Odvolací súd sa pri takomto rozhodovaní nestáva súdom prvého stupňa ale zostáva odvolacím súdom. Napadnuté uznesenie krajského súdu ako odvolacieho súdu teda neobsahuje (neuvádza) chybné poučenie o neprípustnosti odvolania proti tomuto rozhodnutiu.

Žalobkyňa napadla predmetné uznesenie krajského súdu odvolaním, avšak funkčná príslušnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rozhodovanie o tomto opravnom prostriedku nie je daná z dôvodu, že napadnuté rozhodnutie nebolo vydané krajským súdom ako súdom prvého stupňa ale ako súdom odvolacím.

Podľa § 103 O.s.p. kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania). Podľa § 104 ods. 1 O.s.p. ak ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

Keďže na prejednanie odvolania podaného žalobkyňou proti uzneseniu odvolacieho súdu nie je daná funkčná príslušnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť. V súlade s vyššie citovaným ustanovením bolo preto potrebné konanie o tomto opravnom prostriedku zastaviť bez toho, aby mohla byť preskúmaná vecná správnosť napadnutého rozhodnutia.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 146 ods. 1 písm.c/ O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a žiadnemu z účastníkov ich náhradu nepriznal.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. februára 2015

JUDr. Jozef Kolcun, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová